

Sygn. akt III AUa 976/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Antonina Grymel
Protokolant	Dawid Krasowski

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Katowicach

sprawy z odwołania P. K. (1) (P. K. (1))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie ustawodawstwa właściwego

na skutek apelacji ubezpieczonego P. K. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 21 kwietnia 2016 r. sygn. akt XI U 2541/15

oddala apelację.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 976/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 lipca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, iż P. K. (1) od 1 grudnia 2013r. z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na terenie Słowacji podlega ustawodawstwu polskiemu.

P. K. (1) w odwołaniu od decyzji wniósł o jej zmianę i stwierdzenie, że od 1 grudnia 2013r. podlegał ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, względnie wniósł o uchylenie decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i powołał się na okoliczności przywołane w uzasadnieniu do zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, iż P. K. (1) od 1 lipca 2005r. prowadzi działalność gospodarczą w ramach przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w S..

W dniu 1 grudnia 2013r. podpisał z (...) w C. w Republice Słowackiej umowę o pracę promotora usług i produktów w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 40 euro. Obowiązkiem zawodowym odwołującego było wykonywanie wszelkich czynności związanych ze wskazanym rodzajem pracy i przedmiotem działalności pracodawcy.

Sąd Okręgowy wskazał, iż z urzędu wiadomo mu, że co najmniej kilka spółek zarejestrowanych jest na terenie Słowacji, w tym (...) w C.,

która masowo zawierała umowy o promocję usług i produktów świadczonych przez pracodawcę lub jego klientów z osobami prowadzącymi na terenie Rzeczypospolitej Polskiej pozarolniczą działalność gospodarczą.

Słowacki zakład ubezpieczeń społecznych przyjął 6 grudnia 2013r. zgłoszenie P. K. (1) do tamtejszego ubezpieczenia społecznego i wpisał go do rejestru, nadając indywidualny numer. Z kolei Socialna Poistovna w C. wystawiła ubezpieczonemu zaświadczenie o zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych od dnia 1 grudnia 2013r. - druk E 104.

W dalszej kolejności Sąd I instancji ustalił, iż P. K. (1) wystąpił do organu rentowego o ustalenie właściwego ustawodawstwa tymczasowego w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej w kraju z równoczesnym wykonywaniem pracy na podstawie umowy o pracę na terenie Słowacji.

Pismem z dnia 9 stycznia 2015r. organ rentowy poinformował odwołującego, iż na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stwierdził jego podleganie ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Poinformował jednocześnie, że na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia(WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ustalenie ustawodawstwa słowackiego ma charakter tymczasowy i może zostać unieważnione, jeżeli instytucja ubezpieczeniowa miejsca wykonywania pracy lub instytucja właściwa będzie miała istotne zastrzeżenia co do określonego ustawodawstwa właściwego. Ustalenie ustawodawstwa słowackiego stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy od poinformowania o tym fakcie przez organ rentowy wymienionych wyżej instytucji, jeżeli nie zgłoszą one zastrzeżeń.

Organ rentowy poinformował słowacki zakład ubezpieczeń społecznych pismem z dnia 9 stycznia 2015r. o tymczasowym zastosowaniu względem ubezpieczonego ustawodawstwa słowackiego od dnia 1 grudnia 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r., natomiast Socialna Poistovna pismem z dnia 2 lutego 2015r. wskazała, że nie akceptuje tych ustaleń. Socialna Poistovna podniosła, iż praca wykonywana przez P. K. (1) na terenie Słowacji ma charakter marginalny, a zwracając się o nadesłanie kopii umowy o pracę celem zajęcia ostatecznego stanowiska podniosła, iż do momentu podjęcia ostatecznej decyzji, podlega on polskim przepisom prawnym.

Ostatecznie Socialna Poistovna, po nadesłaniu żądanych dokumentów, w piśmie z dnia 27 kwietnia 2015r. podtrzymała swoje stanowisko w sprawie.

W opisanej sytuacji organ rentowy w piśmie z dnia 11 czerwca 2015r. poinformował P. K. (1), iż zmienia swoje stanowisko w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa i na podstawie art. 11 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, począwszy od 1 grudnia 2013r., ubezpieczony podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; jednocześnie poinformował o tym fakcie słowacką Socialną Poistovnę.

W rozważaniach prawnych Sąd I instancji przywołał treść art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 121 ze zm.) i wskazał, iż osoby prowadzące działalność gospodarczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym - od dnia jej rozpoczęcia do dnia zaprzestania.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż obecnie kwestię właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia(WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 wskazuje, iż osoba wykonująca w państwie członkowskim Unii Europejskiej pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego państwa. Jednakże, gdy osoba ta wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu tego z nich, w którym wykonuje swą pracę najemną.

Dalej Sąd I instancji wskazał, iż po myśli art. 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 987/2009, osoba wykonująca pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania. Z kolei instytucja ta niezwłocznie ustala tymczasowo ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego; staje się ono ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich. Instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo zostało tymczasowo lub ostatecznie określone, jako mające zastosowanie, niezwłocznie informuje o tym zainteresowanego - w myśl art. 16 ust. 5 rozporządzenia nr 987/2009.

Jednakże, bez względu na powyższe - zgodnie z art. 14 ust. 5b zd.1 cytowanego wyżej rozporządzenia, w treści obowiązującej od dnia 28 czerwca 2012r. - praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa.

Sąd Okręgowy wskazał, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że organ rentowy zachował opisaną wyżej procedurę informacyjną, poprzez doręczenie właściwej instytucji zagranicznej pisma dotyczącego tymczasowego zastosowania ustawodawstwa słowackiego. Zostało ono zakwestionowane przez organ jedynie legitymowany do oceny charakteru zatrudnienia ubezpieczonego na terenie Słowacji - Socialną Poistovnę. Organ rentowy przy uwzględnieniu tego stanowiska stwierdził, iż od dnia 1 grudnia 2013r. ubezpieczony podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, czemu Socialna Poistovna nie sprzeciwiła się.

Sąd I instancji powołał się przy tym na orzecznictwo Sądu Najwyższego (w tym wyroki: z dnia 6 czerwca 2013r., wydany do sprawy II UK 333/12,

zam. Lex nr 1438536 oraz z dnia 9 stycznia 2014r., wydany do sprawy I UK 275/13, zam. Lex nr 1448398) i wskazał, iż nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim

przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Organ rentowy nie był zatem upoważniony do dokonywania oceny ważności stosunku prawnego, będącego podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy i badania przyczyn, dla których słowacka instytucja ubezpieczeniowa sklasyfikowała pracę najemną P. K. (1) do pracy wykonywanej marginalnie.

Sąd wskazał nadto, iż powoływany przez odwołującego Praktyczny poradnik „Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników Unii Europejskiej, w EOG i Szwajcarii” nie może stanowić kryterium uznania danego zatrudnienia za pracę marginalną, czy też pozbawiającego danego zatrudnienia tego charakteru.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, iż zawieranie masowo umów przez (...) w C. miało na celu pozwienie osobom prowadzącym pozarolniczą działalność na terenie Polski na zminimalizowanie kosztów jej prowadzenia, tj. do obejścia przepisów obowiązującego prawa. Sąd ten uznał pracę odwołującego za marginalną, gdyż wymagała ona niewielkiego nakładu czasowego i nie przynosiła znaczącego ekonomicznie dochodu; ponadto Socialna Poistovna w piśmie z dnia 27 kwietnia 2015r. podtrzymała swoje stanowisko w sprawie niepodlegania przez ubezpieczonego słowackiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego oraz wskazała, iż nie wystawiła ubezpieczonemu formularza PD A1, co jest jednoznaczne z uznaniem, iż nie podlega on słowackim przepisom prawa ubezpieczeniowego.

Pobocznie Sąd I instancji wskazał, iż ubezpieczony z własnej woli wyzbył się możliwości obrony swojego interesu, poprzez zaniechanie stawiennictwa na wezwania.

Sąd Okręgowy orzekł po myśli art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł ubezpieczony.

P. K. (2) zaskarżył wyrok całości, wnosząc o:

1. jego zmianę i orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez stwierdzenie, że w zakresie ubezpieczeń społecznych, w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej w Polsce oraz pracy najemnej na rzecz spółki (...) na Słowacji, podlega słowackiemu ustawodawstwu od 1 grudnia 2013r.;
2. z ostrożności procesowej wniósł o uchylenie wyroku Sądu I instancji i skierowanie sprawy do Sądu I instancji lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu uzupełnienia materiału dowodowego i rozpoznanie istoty sprawy;
3. zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania sądowego według norm przepisanych.

Apelujący zarzucił wyrokowi:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na założeniu, że charakter marginalny ma praca w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem 40 euro oraz art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 3 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009m poprzez przeniesienie

na niego obowiązku składania dowodów na okoliczność ustalenia marginalności zatrudnienia oraz art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego w sposób dowolny.

Rozpoznając apelację ubezpieczonego, Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja P. K. (1), zmierzająca do wzruszenia zaskarżonego wyroku, nie zasługuje na uwzględnienie.

Wnioski, jakie z zebranego materiału dowodowego wyciągnął Sąd Okręgowy, są zgodne z obowiązującym stanem prawnym, a Sąd Apelacyjny w pełni je podziela. Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego trafność rozstrzygnięcia, ani dokonana subsumcja do obowiązujących przepisów prawa w zakresie ustalania podstaw do objęcia ubezpieczeniami społecznymi.

Należy tu wskazać, iż Sąd Apelacyjny aprobuje stanowisko Sądu Najwyższego, zawarte w postanowieniu z dnia 22 kwietnia 1997r., wydanym do sprawy II UKN 61/97, zam. OSNP 1998/3/104, zgodnie z którym, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego, sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328 § 2 k.p.c., spotyka się z pełną akceptacją sądu drugiej instancji, to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego, tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c., w którym apelujący zaakcentował dokonanie błędnej oceny dowodów - co, jego zdaniem, doprowadziło Sąd I instancji do nieprawidłowego ustalenia stanu faktycznego, należy wskazać, iż Sąd Apelacyjny nie dopatrył się jakichkolwiek uchybień w tym względzie.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, wyrażoną w tym przepisie, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. potwierdza zasadę swobodnej oceny dowodów, dokonywanej przez przyzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych. Ramy tej oceny wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego oraz zasadami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy, jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Zatem, omawiany przepis wyznacza reguły oceny dowodów.

Sąd I instancji, kontrolując zaskarżoną decyzję, stwierdził, iż organ rentowy prawidłowo zastosował przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia(WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i tymczasowo ustalił najpierw w odniesieniu do ubezpieczonego ustawodawstwo słowackie, jako właściwe, a następnie ustawodawstwo polskie, jako ostateczne, po wdrożeniu i przeprowadzeniu postępowania określonego w powołanych wyżej przepisach.

Już sama ta okoliczność jest wystarczająca do uznania prawidłowości takiego stanowiska. Na charakter marginalności pracy ubezpieczonego na terenie Słowacji zwróciła uwagę tamtejsza instytucja ubezpieczeniowa. Odwołujący przed tamtym organem winien był dowodzić swoich racji w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa w odniesieniu do zabezpieczenia społecznego.

Ocena charakteru pracy najemnej, świadczonej przez zatrudnionych na terenie Słowacji przez polską instytucję ubezpieczeniową, doprowadziłaby do wkraczania w kompetencje dla niej niezastrzeżone. Takie postępowanie jest możliwe jedynie przed powołanymi do tego instytucjami tego państwa według obowiązującej tam procedury. Nie można zatem czynić zarzutu o błędnych ustaleniach w zakresie zatrudnienia i niewykonywania pracy na Słowacji, czy też w zakresie marginalności takiej pracy. Polska instytucja jest zobowiązana do przyjęcia dokumentu wystawionego przez instytucje obcego państwa, jako element stanu faktycznego.

Należy zatem stwierdzić, iż postępowanie słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z chwilą zajęcia stanowiska w piśmie z dnia 27 kwietnia 2015r. zakończyło się i mogło stanowić podstawę wydania decyzji przez polski organ rentowy. Skoro zatem odwołujący nie podlega ustawodawstwu słowackiemu z tytułu wykonywania pracy najemnej na terenie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, to właściwym i jedynym ustawodawstwem w zakresie zabezpieczenia społecznego są przepisy prawa polskiego, w związku z wykonywaniem działalności gospodarczej na terenie Polski, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz.121).

W tej sytuacji, wszystkie zarzuty zawarte w apelacji należy uznać za chybione.

Jeżeli zatem odwołujący uzyska korzystne dla siebie rozstrzygnięcie w zakresie podlegania ustawodawstwu właściwemu, zapadłe przed Sądem słowackim, to będzie posiadał uprawnienie do wystąpienia do polskiego organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania w trybie przewidzianym ustawą z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Uwzględniając powyższe uwagi, Sąd Apelacyjny nie znalazł żadnych podstaw prawnych do zmiany zaskarżonego orzeczenia i po myśli art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji, jako bezzasadnej.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA A.Grymel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR